

SUMMARY

NetQues Project Report Speech and Language Therapy Education in Europe United in Diversity

Network for Tuning Standards and Quality of Education
Programmes in Speech and Language Therapy/Logopaedics
across Europe (NetQues): a multilateral academic and
professional network

26 September 2013

Project No. 177075-LLP-1-2010-1-FR-ERASMUSENWA

**Lifelong
Learning
Programme**

The NetQues project was undertaken with support from the European Union
This project has been co-funded by the European Commission's
ERASMUS Lifelong Learning Programme through the Education Audiovisual & Culture
Executive Agency

This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be
held responsible for any use which may be made of the information contained therein

© 2013 by CPLOL/NetQues

All rights reserved

The summary document may be reproduced or transmitted electronically in full or in sections subject to acknowledgment of NetQues.

Resumé

- i. Det treårige projekt *Network for Tuning Standards and Quality of Education Programmes in Speech and Language Therapy/ Logopaedics across Europe (NetQues)* er gennemført af et multilateralt akademisk og fagprofessionelt netværk med 65 partnere fra 31 europæiske lande. Projektet ledes af *Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes/ Logopèdes de l'Union Européenne (CPLOL)*, Standing Liaison Committee of Speech and Language Therapists and Logopaedists.
- ii. Logopædi (på engelsk *Speech and Language Therapy, SLT*) er en internationalt anerkendt selvstændig profession med nationale juridiske rammebeføjelser i flere lande. I takt med at den Europæiske Union (EU) har udviklet sig, og antallet af medlemmer er vokset, er lovgivning på området vokset. Et formål har blandt andet været at tilskynde mobilitet på tværs af medlemslande og anerkendelse af faglige kvalifikationer på tværs af medlemslandene. Denne udvikling har medført et behov for at kunne vurdere og analysere eksisterende logopædiske uddannelsesprogrammer, såvel inden for som uden for EU. NetQues-projektet har til formål, ud fra konsensusprincipper, at belyse ligheder og forskelle på tværs af EU's Logopædiuddannelser. I projektet beskrives således de fælles Kernekompetencer, som både er nødvendige ('essentielle') og ønskelige for en **Nyuddannet Logopæd**, for at han/hun er i stand til at udføre sin profession sikkert og kvalificeret. NetQues projektet er adapteret på baggrund af EUs Tuning Principper med specifikt fokus på referencepoint, konvergens og en fælles forståelse, hvorved principperne tjener som "en beskrivelsesplatform for referenceudviklingspoint på fagområdets niveau"¹.
- iii. Tale-, sprog- og kommunikationslidelser har været undersøgt og beskrevet i flere tusind år. I slutningen af det nittende århundrede var der både i og uden for Europa en solid faglig viden, men få praktiserende logopæder, som var involveret i udredning og interventioner i forbindelse med sprog og talevanskeligheder. Siden den spæde opstart har disciplinen udviklet sig til at blive et selvstændigt akademisk og videnskabeligt forankret praksisområde, hvis kontinuerlige udvikling understøttes af EU's organisation, CPLOL.
- iv. Den logopædiske disciplins primære faglige fokus er menneskelig kommunikation og dysfagi i forhold til disses normale og afvigende udvikling med særlig fokus på

¹ González, J. and Wagenaar, R. (2003). *Tuning educational structures in Europe*. Bilbao: University of Deusto. Retrieved 15-06-2013, http://www.relint.deusto.es/TUNINGProject/documentos/Tuning_phase1/, introduktion side 1.

udredning, vurdering og behandling af stemme-, tale-, sprog- og synkelidelser. Den logopædiske disciplin er professionelt kvalificeret i forhold til forebyggende indsatser, udredning, vurdering, behandling; hertil kommer videnskabelige undersøgelser af menneskelig kommunikation og relaterede sprog og talevanskeligheder.

- v. Det logopædiske område har ændret sig over tid som funktion af samfundsforandringer, videnskabsteoretisk tænkning og ikke mindst ny viden inden for beslægtede akademiske fagområder som medicin, psykologi, lingvistik, sociologi og uddannelsesvidenskab. Også demografiske, diagnostiske og teknologiske fremskridt, herunder særligt kommunikationsteknologi og sociologiske forandringer, har påvirket logopæders praksisområde og spændvidde. Prioriteter og faglige foki har dog forandret sig forskelligt og i forskelligt tempori på tværs af EU-landene.
- vi. Det specifikke formål med NetQues projektet er:
- At belyse akademiske og professionelle logopædiske profiler på tværs af EU-landene.
 - At sammenligne beskrivelser af, hvilke kompetence- og læringsmål, der skal være opfyldt ud fra kriterierne: viden, forståelse og færdigheder i de eksisterende (nationale) uddannelsesprogrammer.
 - At identificere generelle og specifikke kompetencer, som skal tilegnes i det logopædiske uddannelsesforløb.
- vii. I projektopstartsfasen blev i alt 65 partnere udpeget fra de 27 EU-lande, hertil kommer Liechtenstein, Norge og EU-kandidatlandene Island og Tyrkiet. Partnerne er hovedsageligt fra akademiske institutioner, men inkluderer ligeledes fagprofessionelle sammenslutninger. Projektkoordinationen varetages af den ledende partner, CPLOL, der omfatter specialiserede klinikere og akademikere, som repræsenterer hvert europæiske land i organisationen. De nationale partnere blev fordelt på seks arbejdsgrupper (WP), der reflekterede en bred vifte af ekspertise og geografisk spredning. Hver arbejdsgruppe blev efterfølgende tildelt tematiske organiseringer, der svarer til Tuning proceduren, og var således ansvarlig for et eller flere arbejdsområder og kunne fordele opgaverne mellem de deltagende partnere. Forskningsteoretisk blev der valgt en etnografisk tilgang med multiple deltagere som respondenter (Akademiske medarbejdere, fx undervisere, forskere; arbejdsgivere; nyuddannede logopæder). For at få overblik over variationen på tværs af landene og kortlægge de eksisterende logopædi-uddannelser, blev der gennemført to store europæiske undersøgelser. Undersøgelserne belyser fra forskellige perspektiver forskelligartetheden af logopædiuddannelsernes

kvalifikationsrammer. Resultaterne fungerer således som den kvalifikationsramme og de lærings- og kompetencemål, en ny logopædiuddannelsesudbyder vil skulle leve op til.

- viii. **Profiler:** Data fra de to undersøgelser viser sammenfattende, at alle lande, med undtagelse af to, udbyder mindst ét logopædisk uddannelsesprogram (mange lande udbyder betydelig flere). Overordnet og på tværs af Europa udbydes logopædiuddannelsen hovedsageligt på universitetet, og primært på statsfinansierede universiteter. Logopædiuddannelserne er primært forankret på fakulteter med beslægtede sundhedsrelaterede uddannelsesprogrammer.
- ix. Det typiske kvalifikationsniveau for at kunne praktisere logopædi er *mindst* en bachelorgrad, dvs. tre års logopædisk grunduddannelse (svarende til 180 ECTS). En kandidatgrad, der svarer til den europæiske referenceramme på niveau syv, opnås efter i alt fem års videregående uddannelse (tre års bachelor plus to års kandidat). Fælles er, at ph.d.-uddannelser i gennemsnit tager tre år. Et uddannelsesforløb fra bachelor til ph.d.-grad, via kandidat, er muligt i næsten alle EU-lande. I de lande, hvor der anvendes European Credit Transfer System (ECTS), tildeles 60 point pr. akademiske år.
- x. Hovedparten af de eksisterende uddannelsesprogrammer reguleres af staten (eller regeringen). Frankrig har det højeste antal logopædistuderende. Belgien og Holland har uventet høje antal studerende; et resultat, der muligvis skal forklares ved, at deres optagelsesområder (distrikter) strækker sig ind i Tyskland. En del tyske studerende ønsker at studere BA-Logopædi i Holland henholdsvis Belgien. Det skal dog bemærkes, at der i flere af opgørelserne er tale om skøn, da mange lande ikke har nationale opgørelser over studenteroptaget fordelt på uddannelse.
- xi. Uddannelsesprogrammerne omfatter forskellige discipliner, herunder kendskab til udrednings- og vurderingstyper/-materialer, journalskrivning, praktiske undersøgelser af funktionsniveauer og egen stemmedannelse. Kompetencerne bedømmes på forskellige måder, fx kritik af evne til refleksion, erfaringsdannelse og -anvendelse, udformning af kompetence-port folio, kliniske og praksisforankrede eksamener, videoanalyse og selvevaluering. Udover tilegnelsen af akademiske færdigheder inkluderer alle uddannelsesprogrammerne superviseret og/eller vejledt klinisk praktik som et centralt element i viften af kvalifikation og fagfaglige kompetencer. Den studerendes kliniske kompetence evalueres primært af praktikvejledere og/eller kliniske supervisorer. De anvendte vurderingsmetoder

af den kliniske kompetence varierer en del, men kan bestå af bl.a. skriftlig vurdering, mundtlige eksaminer, observations- og evalueringsformer, port folio eller case-forankrede eksaminer. I næsten to tredjedele af de undersøgte uddannelsesprogrammer kræves, at de studerende selvstændigt skal udføre forskningsprojekter som del af uddannelsen.

- xii. **Kompetencer:** I Logopædiuddannelserne ligger implicit, at den studerende demonstrerer kompetencer, der består af et komplekst samspil mellem teori og praksis, herunder fordres en række interaktionelle (sociale og interpersonelle) færdigheder, der er nødvendige for at etablere en effektiv og evidensbaseret praksis. Det mest påfaldende ved de overordnede resultater i sammenligningen mellem generelle og fagspecifikke kompetencer, der er nødvendige for at praktisere logopædi, er respondentvariationen på tværs af akademikere med tilknytning til uddannelsesprogrammerne (herefter akademiske medarbejdere), nyuddannede logopæder og arbejdsgivere.
- xiii. Hvad angår de **fagspecifikke kompetencer** selekterer alle grupper: effektiv udredning og vurdering, diagnosticering, behandling/intervention, forebyggende indsatser og rådgivning af klienter og pårørende om kommunikationslidelser samt dysfagi. De fagspecifikke kompetencer, der oftest nævnes som 'essentielle', kan inddeles i seks områder: (1) Praksiserfaring; (2) Identifikation, udredning og vurdering af kommunikationslidelser og dysfagi; (3) Planlægning og udførelse af interventioner; (4) Planlægning, vedligeholdelse, evaluering af tilbudte indsatser; (5) Forebyggende arbejde i forbindelse med sprog og talevanskeligheder; og (6) Faglig udvikling, etiske overvejelser og refleksioner samt (livslang) efteruddannelse.
- xiv. Med hensyn til **generelle kompetencer** blev inter- og intrapersonlige kompetencer opfattet som mest afgørende ('essentielle').
- xv. **Kernekompetenceområder:** Kompetencerammen, der gælder for en nyuddannet logopæd, og indholdet af de kompetencer, der oftest er selekteret på tværs af de tre respondentgrupper, er anført i bilag 1. Dette dokument sammenfatter hermed den fælles EU-standard, **som hver logopæd bør opfylde for at praktisere logopædi-professionen**. Kompetencerammen tilvejebringer dermed kernekompetenceområderne, de europæiske logopædi-grunduddannelser bør indeholde, og bør indgå centralt i uddannelsesudviklingen. Kompetencerammen med de generelle og fagspecifikke kompetencer indeholder flere referenceniveauer. Langt de fleste

kompetencer vurderes imidlertid til **niveau seks og syv i den europæiske referenceramme**².

- xvi. Logopædi-uddannelserne i Europa er forskelligartede, levende og i konstant udvikling. Professionen befinder sig på forskellige udviklingsniveauer i de forskellige medvirkende lande. Fælles for landene er dog ensartethed i uddannelsesformålet og et dybtfølt engagement: Logopædiuddannelsen og praktiserende logopæder skal sikre, at de er med til at uddanne de bedste kandidater i forhold til at levere den bedste logopædiske praksis og service til mennesker, der har brug for denne professions fagprofessionelle indsats (service). Dette formål har gennemsyret hele NetQues-projektet i hele projektperioden, og med dette niveau af engagement og ekspertise er fremtiden lys for den logopædiske profession og de mennesker, der har brug for en logopæds faglighed og indsats.

Kapitel 7 Kompetenceramme for nyuddannede logopæder (talepædagoger)

7.1 Introduktion

Fokus på kompetencer er centralt for udviklingen af undervisningsprogrammer. Som beskrevet i kapitel tre er logopædi en kompleks videnskabelig disciplin og et multidisciplinært praksisfelt. Det er derfor centralt, at læringsmål for nyuddannede logopæder beskrives på en måde, der omfatter de kompetencer, der vurderes nødvendige ('essentielle') for at kunne praktisere som logopæd. Alle medvirkende eksperter i NetQues-Projektet (nationale eksperter) ønskede tilmed, at der blev lagt vægt på samspillet af de forskellige kompetencer, som den logopædiske praksis omfatter:

1. En *Teknisk Kompetenceramme* i forhold til, hvordan logopæden nærmer sig sin opgave.
2. En *Strategisk Kompetenceramme* i forhold til, hvordan logopæden bruger viden og forståelse kombineret med en passende adfærd, herunder hvilke beslutningsstrategier, der anvendes.
3. En *Udviklingskompetenceramme* i forhold til den enkelte som person og som professionel udøvende logopæd.

² http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/eqf08_en.pdf

Faglig kompetence beskrives ofte i form af "at gøre de rigtige ting", "at gøre det rigtige på den rigtige måde" og "den rette person til at gøre det" – se Hardens beskrivelse af medicinsk uddannelse (2002)^{3 4} og Adams (2006)⁵ introduktion til læringsresultater i EUA Bologna håndbogen.

I Tuning Metoden, derimod, beskrives Kompetencer som referencepunkter for udformning af fx læseplaner og undervisningsevaluering, dog ikke som rigide referencepunkter. Der tillades fleksibilitet og variation i opbygningen af læseplaner. Samtidig giver Tuning Metoden et fælles sprog til beskrivelsen af, hvad læseplaner bør indeholde. Tuning metoden skelner mellem kompetence i form af **generelle kompetencer** eller generaliserbare færdigheder, dvs. evner, der ikke er didaktisk begrænsede eller udelukkende kan anvendes inden for et specifikt emneområde; og **fagspecifikke kompetencer**, der er fag- eller emnespecifikke i relation til en bestemt disciplin eller uddannelsesområde, som her logopædi.

Til dette projekt, der fokuserer på logopædi, blev projektpartnerne enige om, at den mest hensigtsmæssige sammenligning af uddannelsesprogrammer var at fokusere på, hvilke kompetencer, der kan forventes af en nyuddannet logopæd. Kompetence blev defineret og fastlagt ud fra dette formål. De logopædiske kompetencer er blandt andre at kunne forstå og udvise fleksibilitet ved hjælp af højere kognitive færdigheder som analyse og syntese. De omfatter også, at den nyuddannede logopæd er i stand til at søge, udvælge og anvende relevante oplysninger, dvs. anvende refleksion og kritisk tænkning og på den baggrund vælge den bedste indsats, intervention eller handling ud fra tilgængelige oplysninger på den mest hensigtsmæssige måde og af hensigtsmæssige grunde. Begrebet faglig kompetence rummer således en bred vifte af færdigheder: viden, kognitiv/intellektuelt ræsonnement, psyko-motoriske/fysiske færdigheder og inden for det social-emotionelle område: adfærd og følelser.

Projektet sigter endvidere på at identificere specifikke professionsfærdigheder, som er særegne for nyuddannede⁶ logopæder. Sådanne kompetencer tjener til at skelne logopæder fra andre professioner, især fra beslægtede professionsområder. De generelle kompetencer er implicite og fungerer som et fundament for tilegnelse af fagspecifikke kompetencer, men undersøges adskilt fra disse.

Resultaterne nedenfor viser, at de kompetencer og holdninger, adskilt fra fagspecifik viden, som fremstilles af respondentgrupperne (jf. bilag IV) med henblik på først at identificere de kompetencer, der anses 'essentielle' for nyuddannede logopæder, og dem, der vurderes ønskelige for effektiv og kompetent logopædisk praksis i hele EU, er forbundne. For det andet

³ Harden, R. M. (2002a). Developments in outcome-based education. *Medical Teacher*, 24(2), 117-120

⁴ Harden, R. M. (2002b). Learning outcomes and instructional objectives: is there a difference? *Medical Teacher*, 24(2), 151-155

⁵ Adam, S. (2006) An introduction to learning outcomes. In Froment E., Kohler J., Purser L. and Wilson L. (Eds), EUA Bologna Handbook article B.2.3-1. Berlin: Raabe

⁶ Nyuddannet = en, der succesfuldt har gennemført logopædi-uddannelsen og er klar til at arbejde selvstændigt som talepædagog.

viser undersøgelsen, at kompetencerne i høj grad relaterer sig til tre domæner: viden, færdigheder og holdninger.

NetQues-Projektet belyser det særlige samspil af viden, forståelse, fagspecifikke færdigheder og kompetencer, der kræves af en logopæd for at kunne praktisere og leve op til de eksisterende krav, der er til ham/hende i forskellige konkrete logopædiske kontekster (sundhedsområdet, uddannelsesområdet, det sociale og specialpædagogiske område). Dermed spejler formålet med NetQues mål EQF-målene på netop det logopædiske område (se tabel 7.1):

Tabel 7.1 Sammenligning af målsætninger for EQF og NetQues

Målsætninger	
EQF	NetQues
<ul style="list-style-type: none"> • At kvalifikationer er transparente og forståelige på tværs af forskellige lande og evalueringssystemer i Europa • At fremme borgerens mobilitet mellem lande og at understøtte deres livslange læring • At øge kvalifikationers gennemsigtighed 	<ul style="list-style-type: none"> • At opnå enighed om fælles standarder og kompetencerammer for nyuddannede logopæder • At fremme en større mobilitet for kvalificerede fagfolk på tværs af lande • At understøtte professionsudvikling • At rådgive videregående uddannelsesinstitutioner og interessenter omkring logopæders uddannelse i alle lande i Europa • At give de europæiske borgere adgang til en logopædisk service, der afspejler det højeste kompetenceniveau

7.2 Metode

Som beskrevet i kapitel fem har de medvirkende logopædi-eksperter udarbejdet to listedokumenter med generelle kompetencer henholdsvis fagspecifikke dokumenter. Kompetenceselectionen er blevet til på baggrund af en systematisk gennemgang af eksisterende uddannelsesprogrammer, lovgivning på området, reference- og kernekompetencedokumenter fra hele Europa. Hertil kommer inddragelse af nationale logopædiske

kompetencerammer, herunder de dokumenter, der anvendes i USA (ASHA)⁷, Australien (SPA)⁸, Canada (CASLPA)⁹ samt IALP-retningslinjer¹⁰. De selekterede kompetencer blev piloteret og raffineret iterativt ved hjælp af en modificeret Delphi-teknik, der inkluderer en større gruppe af logopædieksperter fra såvel uddannelsesmiljøer som klinisk logopædisk praksis. Denne fremgangsmåde resulterede i en gruppe med 60 Fagspecifikke Kompetencer og en gruppe med 38 Generelle (generiske) Kompetencer (se bilag IV).

De Fagspecifikke Kompetencer omfatter følgende otte områder:

- Omfanget af praksiserfaring (praktik)
- Identifikation, udredning og vurdering af sprog- og talevanskeligheder (kommunikationsvanskeligheder) og dysfagi
- Planlægning og gennemførelse af intervention
- Planlægning, vedligeholdelse og evaluering af indsatser
- Forebyggende indsatser
- Kvalitetssikring af indsatser (målsætning, vedligeholdelse, evaluering)
- Forskning
- Faglig udvikling, efteruddannelse og varetagelse af et fagprofessionelt etisk ansvar

De generelle kompetencer omfatter følgende tre områder:

- Instrumentelle kompetencer
- Inter- og intrapersonelle kompetencer
- Systemiske kompetencer

De i alt 98 kompetencer dannede efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af et spørgeskema (på engelsk), der, sammen med en ordliste, blev sendt til nationale (ledende) partner i hvert deltagerland. Spørgeskemaet blev oversat til nationalsproget i samarbejde med (fungerende) logopæder. Spørgeskemaet og ordlisten blev derefter adapteret til de i alt 24 påkrævede europæiske sprog ved hjælp af såkaldte 'back translations' (oversættelse til det oprindelige sprog, engelsk, af en tredjeperson) som proceduretjek. Udsendelse til informanterne (respondenterne) skete ved hjælp af online-spørgeskemaværktøjet SurveyMonkey¹¹.

⁷ ASHA (2009) *Standards and Implementation Procedures for the Certificate of Clinical Competence in Speech-Language Pathology Revised March 2009* American Speech-Language-Hearing Association Retrieved from: http://www.asha.org/certification/slp_standards/

⁸ SPA (2010) Code of ethics. Retrieved from <http://www.speechpathologyaustralia.org.au/library/CodeofEthics.pdf>

⁹ CASLPA (2008) *Canadian Association of Speech-Language Pathologists and Audiologists (CASLPA) Scope of Practice for Speech-Language Pathology*. Retrieved from: http://www.caslpa.ca/PDF/Scope_of%20Practice_SLP_english_2008.pdf

¹⁰ IALP Guidelines for Initial Education in Speech Language Pathology. *Folia Phoniatria et Logopaedica*. 2010, 62(5), 210-16.

¹¹ www.surveymonkey.com (Pro Gold version)

Undersøgelsen blev sendt ud til tre interessegrupper:

1. Akademiske medarbejdere: undervisere og forskere på (akademiske) logopædi-uddannelser.
2. Nyuddannede logopæder fra logopædi-uddannelser (fra de sidste 5 år).
3. Arbejdsgiver på logopædiske område, herunder social- og sundhedsdirektører.

Respondenterne blev bedt om at vurdere kompetencerne i tre svarkategorier:

- **Ikke afgørende** for at kunne praktisere **som nyuddannet logopæd**
- **Ønskeligt**, men ikke afgørende at praktisere **som nyuddannet logopæd**
- **Essentiel (afgørende/nødvendigt)** for at kunne praktisere **som nyuddannet logopæd**

En nyuddannet logopæd blev defineret som 'en, der med succes har gennemført logopædi-uddannelsen og er klar til at arbejde selvstændigt som logopæd'.

Data fra undersøgelsen blev analyseret af arbejdsgruppe 3 (WP3), der benyttede SPSS¹² og Excel¹³ til at udarbejde statistikker og statiske analyser af resultaterne.

7.3 Resultater og hovedpointer

Der indkom i alt 4383 besvarelser, inden SurveyMonkey linket blev lukket. Ud af de 4383 besvarelser var 2863 (65 %) spørgeskemaer færdiggjorte og kunne derfor bruges til analysen. De 1520 spørgeskemaer, hvori der manglende svar, blev frasorteret.

7.3.1 De mest betydningsfulde fagspecifikke kompetencer

De 25 fagspecifikke kompetencer, som oftest blev anført som 'essentielle' af de tre respondentgrupper, fremgår af tabel 7.2 nedenfor. Som det fremgår, er de fagspecifikke kompetencer, som oftest anføres 'essentielle' relateret til seks af de otte områder (se tabel 7.2 ovenfor), nemlig:

- Praksiserfaring (praktik)
- Identifikation, udredning og vurdering af kommunikationsvanskeligheder og dysfagi
- Planlægning og gennemførelse af intervention
- Planlægning, opretholdelse og evaluering af indsatser
- Forebyggende indsatser

¹² SPSS Statistical Product and Service Solutions IBM

¹³ EXCEL Microsoft for Windows/Mac

- Professionel udvikling, vedvarende efteruddannelse og varetagelse af fagprofessionelt etisk ansvar

Respondenterne mener således, at logopæduddannelsen bør indeholde kompetencer som relaterer sig til vurdering, udredning, behandling/intervention, forebyggelse og rådgivning, for at den nyuddannede kan praktisere som logopæd.

Tabel 7.2: De 25 fagspecifikke kompetencer som oftest blev vurderet 'essentielle'

	Oftest angivet som 'essentiel': Fagspecifikke kompetencebeskrivelser
1.	Kan udrede, vurdere og intervenere i forbindelse med sprog- og talevanskeligheder (kommunikationsvanskeligheder).
2.	Forstår de professionelle roller og grænser for logopædien.
3.	Henviser klienter til andre professionelle inden for en passende tidshorisont og på en passende måde, når det er nødvendigt.
4.	Tilbyder klienten og pårørende relevant feedback på fortolkning af undersøgelsesresultater på en let forståelig måde.
5.	Implementerer egnede metoder/teknikker ved at bruge det nødvendige materiale (teoretisk, metodisk) og instrumentelle udstyr.
6.	Kan producere mundtlige og skriftlige redegørelser af undersøgelsesresultater, inklusiv analyse og fortolkning af undersøgelsesmateriale (fx journalskrivning).
7.	Integrerer undersøgelsesresultater med anden relevant information i forbindelse med målsætningsarbejde.
8.	Overholder de nationale etiske retningslinjer og/eller retningslinjer som er foreskrevet af arbejdsgiver.
9.	Forstår de rationaler og principper, som ligger til grund for specifikke udrednings- og interventionsmetoder.
10.	Drøfter langsigtede mål og planlægger, i samråd med klienten, hvorvidt logopædisk intervention er egnet og/eller nødvendig (inkluderer nøglepersoner i disse samtaler).
11.	Identificerer de informationsbehov, som er nødvendige for at forstå klientens udfordringer, og søger efter information for at imødekomme disse.
12.	Analysere og fortolker undersøgelsesresultater korrekt og integrerer information fra patientens behandlingsforløb (anamnese/case history) og andre relevante kilder i fortolkningen.
13.	Foretager velbegrundede beslutninger ved påbegyndelse, vedligeholdelse, ændringer eller ophør af valgte metoder, behandlinger eller procedurer og dokumenterer beslutninger og begrundelser tilstrækkeligt.

14.	Udvælger og planlægger hensigtsmæssigt og effektivt behandlingsforløb, der involverer nøglepersoner (fx pårørende) i klientens omgivende miljø.
15.	Etablerer en god kontakt og understøtter deltagelse i udrednings- og en eventuel differentialdiagnoseproces.
16.	Forbereder klienten til ophør af behandlingsforløb, aftaler tidspunktet for afslutningen med klienten og nøglepersoner (pårørende), samt følger den pågældende institutions indsatsophørsprocedure.
17.	Dokumenterer behandlingsrespons og enhver ændring i interventionsplanen.
18.	Medvirker til forebyggelse og udvikling af kommunikations- sprog og talevanskeligheder samt dysfagi ved tidlige opsporings- og interventionsindsatser.
19.	Identificerer kontekstens indflydelse på klientens udfordringer og problematikker.
20.	Fastholder faglig og personlig vækst som logopæd gennem fortsat udvikling af en lang række interpersonelle og kommunikative færdigheder.
21.	Er bevidst om sammenhænge mellem klientens psyko-sociale velvære, sociale og kliniske (medicinske) status, herunder indflydelse på nøglepersoner (pårørende).
22.	Indsamler dokumentation, herunder både kvalitative og kvantitative data, for at kunne evaluere effekt af behandlingen(/-er) (effektmålinger).
23.	Forstår andre tværfaglige teamroller og laver interventionsplaner i samarbejde med dem.
24.	Holder letlæselige, præcise og opdaterede journaler i overensstemmelse med professionelle og juridiske bestemmelser og anvender kun gængs fagterminologi.
25.	Forstår målsætnings- og effektmålingsinstrumenter i forbindelse med logopædisk intervention.

7.3.2 Fællestræk på tværs af de tre respondentgrupper

Overordnet svarede akademiske medarbejdere (ansatte på universiteter eller højere læreranstalter i tilknytning til logopædiuddannelsen), nyuddannede logopæder og arbejdsgivere ens, hvad angår præferencer: deres top fem af 60 fagspecifikke kompetencer var stort set identiske. På trods af det høje antal svarmuligheder, fremkom således en væsentlig grad af enighed med hensyn til hvilke kompetencer, der vurderes 'essentielle' eller 'ønskværdige'. Tabel 7.3 viser de fem kompetencer, som oftest blev selekteret som 'essentielle' af 206 arbejdsgivere, 476 akademiske medarbejdere og 2181 nyuddannede logopæder (inden for de sidste fem år):

Tabel 7.3 De 5 fagspecifikke kompetencer som oftest vurderes 'essentielle' fordelt på respondentgrupper

Top-5 fagspecifikke kompetencer fordelt på respondentgrupper		
Arbejdsgivere	Akademiske medarbejdere	Nyuddannede logopæder
1. Kan vurdere, udrede og intervenere ved sprog- og talevanskeligheder	1. Kan vurdere, udrede og intervenere ved sprog- og talevanskeligheder	1. Kan vurdere, udrede og intervenere ved sprog- og talevanskeligheder
2. Forstår de professionelle roller og grænser for en logopæd	2. Tilbyder klienten og signifikante andre relevant feedback og fortolkning i forbindelse med undersøgelsesresultater på en let forståelig måde	2. Forstår de professionelle roller og grænser for en logopæd
3. Tilbyder klienten og signifikante andre relevant feedback og fortolkning i forbindelse med undersøgelsesresultater på en let forståelig måde	Kan producere mundtlig og skriftlig dokumentation af undersøgelsesresultater, herunder analyse og fortolkning	3. Henviser klienter til andre fagprofessionelle inden for en passende tidshorisont og på en passende måde, når det vurderes nødvendigt
4. Implementerer egnede metoder og anvender det nødvendige materiale og instrumentelle udstyr	4. Forstår de professionelle roller og grænser for en logopæd	4. Tilbyder klienten og signifikante andre relevant feedback og fortolkning i forbindelse med undersøgelsesresultater på en let forståelig måde
5. Henviser klienter til andre fagprofessionelle inden for en passende tidshorisont og på en passende måde, når det vurderes nødvendigt	5. Henviser klienter til andre fagprofessionelle inden for en passende tidshorisont og på en passende måde, når det vurderes nødvendigt	5. Implementerer egnede metoder og anvender det nødvendige materiale og instrumentelle udstyr

7.3.3 De mindst betydningsfulde fagspecifikke kompetencer

De ti fagspecifikke kompetencer, som færrest gange er vurderet 'essentielle' for at kunne praktisere som logopæd, fremgår af Tabel 7.4 nedenfor:

Tabel 7.4 De ti fagspecifikke kompetencer, der færrest gange vurderes 'essentielle' for en nyuddannet logopæd på tværs af respondentgrupper

Fagspecifik kompetence, der færrest gange vurderes som 'essentiell'	
1.	Kan forvalte, udføre og fortolke den instrumentelle måling af nasometri/stroboskopi/nasendoskopi/laryngografi/videofluoroscopi/tympanometri /akustisk analyse.
2.	Bidraget til disciplin- og fagprofessionel udvikling ved at udføre og publicere forskning og case studier.
3.	Er bekendt med statistiske metoder og analyser.
4.	Deltager i igangværende forskning og/eller eksternt forankret udviklingsprojekt.
5.	Kan forvalte, udføre og fortolke den instrumentale måling af audiometri.
6.	Kommer med forslag til at udvikle eller tilegne nye ressourcer og metoder.
7.	Evaluerer formelle og uformelle vurderingsværktøjer, interventionsressourcer og -metoder i overensstemmelse med aktuel forskning.
8.	Deltager (lejlighedsvist) i træning og undervisning af kommende studerende inden for professionen.
9.	Bidraget til forebyggelse af kommunikations, sprog og talevanskeligheder samt dysfagi ved at uddanne andre fagprofessionelle (inden for den offentlige sundheds- og omsorgssektor).
10.	Bidraget til frembringelse af data til udarbejdelse af kvalitetssikringsprogrammer.

Disse kompetencer kræver tydeligvis erfaring efter endt uddannelse inden for det logopædiske område og er derfor ikke angivet som 'essentielle' for nyuddannede logopæder.

7.3.4 De mest betydningsfulde generelle kompetencer

De 25 generelle kompetencer, som oftest blev vurderet 'essentielle' på tværs af de tre respondentgrupper fremgår af Tabel 7.5 nedenfor. Når samtlige 38 generelle kompetencer betragtes under ét, udgør 'interpersonelle og intrapersonelle kompetencer' de 25 kompetencer, der oftest vurderes 'essentielle' på tværs af respondentgrupper. Ud af de ti hyppigste

'essentielle' generelle kompetencer, der knytter sig til intrapersonelle kompetencer, ses bl.a. *udviser af ærlig, oprigtig og pålidelig adfærd; udviser evne til at være selv-kritisk og til at reflektere over egen praksis.* Blandt de centrale interpersonelle færdigheder er: *giver feedback på en præcis, forståelig og fintfølede måde; og udviser empati med klienter og kollegaer.* Systemiske og instrumentale kompetencer blev generelt vurderet mindre væsentlige.

For at opsummere viste resultaterne, at inter- og intrapersonelle generelle kompetencer er centrale, hvorfor disse generelle kompetencer omhyggeligt bør fremmes under uddannelsesforløbet for at gøre logopæder i stand til at praktisere. I rangfølgen efter personlige kompetencer, er det primært instrumentale kompetencer som vurderes 'essentielle'.

Tabel 7.5 De 25 generelle kompetencer som oftest blev angivet 'essentielle' på tværs af respondentgrupper

25 generelle kompetencer, som oftest vurderes 'essentielle'	
1.	Udviser ærlig, oprigtig og pålidelig adfærd.
2.	Udviser evne til at være selv-kritisk og til at reflektere over egen praksis.
3.	Giver feedback på en præcis, forståelig og fintfølede måde.
4.	Udviser empati overfor klienter og kollegaer.
5.	Tager ansvar for at udvikle egne kompetencer og færdigheder hele sit professionelle liv.
6.	Udviser en positiv indstilling og agerer proaktivt.
7.	Er i stand til at elicitere informationer fra informanter og klienter effektivt og sympatisk.
8.	Bruger relevante, effektive metoder og materialer i skriftlig, mundtlig og visuel kommunikation ved informationsformidling og -instruktion.
9.	Tilpasser egen adfærd og fremgangsmåde, så den passer til nye situationer.
10.	Identificerer de vigtige aspekter ved en problematik og foreslår mulige løsningsmodeller.
11.	Udtrykker den trufne løsning/beslutning på en forståelig måde og skitserer de konkrete nødvendige indsatser (handlinger).
12.	Værdsætter mangfoldighed og multikulturalisme.
13.	Anvender faglig viden, der kombinerer identifikation, løsning og

	risikovurdering og udvælger på den baggrund den hensigtsmæssige løsning under de givne omstændigheder.
14.	Anvender copingstrategier i overensstemmelse med professionelle krav for at opretholde selvværd og håndtere stress.
15.	Udviser sociale færdigheder som gennemslagskraft, samarbejds- og forhandlingsevne.
16.	Analyserer information som baggrund for beslutninger og overvejer implikationerne af beslutninger.
17.	Syntetiserer information fra forskellige kilder for at vælge en passende indsats/intervention eller for at besvare spørgsmål (fra klienter, pårørende, fagprofessionelle).
18.	Overholder juridiske og etiske principper ved informationsbehandling og beskytter integritet, pålidelighed og autenticitet af journaler.
19.	Identificerer risici og faldgruber ved forskellige løsningsmodeller.
20.	Opdeler opgaver i konkrete trin/mål/delmål og fastsætter tidsplaner med realistiske mål ved at tage højde for alle øvrige krav (opgaver).
21.	Arbejder selvstændigt.
22.	Opnår mål og leverer resultater af arbejdet i overensstemmelse med fastsatte tidsplaner.
23.	Søger i den videnskabelige litteratur for at finde den mest relevante information til at besvare spørgsmål.
24.	Udarbejder kreative og originale løsninger til nye situationer.
25.	Indsamler data ved at bruge forskelligartede metoder, herunder litteratursøgning, interviews, spørgeskemaer og observation.

7.3.5 Fællestræk på tværs af respondentgrupper

Som ved bedømmelsen af fagspecifikke kompetencer, udtrykte akademiske medarbejdere, nyuddannede logopæder og arbejdsgivere relativt identiske præferencer, når det gælder top fem ud af de 38 mulige generelle kompetencer. Der var altså en betydelig grad af enighed omkring, hvilke generelle kompetencer, som vurderedes 'essentielle'. Tabel 7.6 nedenfor viser top fem fra 206 arbejdsgivere, 476 akademiske medarbejdere og 2181 nyuddannede logopæder (inden for de sidste fem år):

Tabel 7.6 De fem generelle kompetencer som oftest vurderes 'essentielle' fordelt på de tre respondentgrupper

Generelle kompetencer fordelt på respondentgrupper		
Arbejdsgivere	Akademiske medarbejdere	Nyuddannede logopæder
1. Udviser ærlig, oprigtig og pålidelig adfærd	1. Giver feedback på en præcis, forståelig og fintfølelse måde	Udviser ærlig, oprigtig og pålidelig adfærd
1. Giver feedback på en præcis, forståelig og fintfølelse måde	2. Udviser ærlig, oprigtig og pålidelig adfærd	2. Udviser evne til at være selvkritisk og til at reflektere over egen praksis
3. Udviser empati med klienter og kollegaer	3. Udviser evne til at være selvkritisk og til at reflektere over egen praksis	3. Udviser empati med klienter og kollegaer
4. Tager ansvar for at udvikle egne kompetencer og færdigheder hele sit professionelle liv	4. Udviser empati med klienter og kollegaer	4. Giver feedback på en præcis, forståelig og fintfølelse måde
5. Udviser evne til at være selvkritisk og til at reflektere over egen praksis	5. Bruger relevante, effektive metoder og materialer i skriftlig, mundtlig og visuel kommunikation ved informationsformidling og -instruktion	5. Tager ansvar for at udvikle egne kompetencer og færdigheder hele sit professionelle liv

7.3.6 De mindst betydningsfulde generelle kompetencer

De ti generelle kompetencer, som færrest gange blev vurderet 'essentielle' for at kunne praktisere logopædi, er anført tabel 7.7 nedenfor. Overordnet blev systemiske/systematisk metodiske (akademiske) kompetencer i højere grad 'ønskelige' end 'essentielle', herunder blev otte ud af ti kompetencer anset for 'ikke-afgørende'. Det, at *være i stand til at skrive professionelle dokumenter, videnskabelige artikler og foretage professionelle præsentationer på et fremmedsprog* (hvilket i praksis betyder: at publicere eller formidle forskning), anses

gennemgående ikke for nødvendigt for at kunne påbegynde sin logopædiske praksis, selvom det meget vel kan blive nødvendigt som karrieren skrider frem.

Resultatet viser, at *det, at være i stand til at læse og forstå professionelle dokumenter og videnskabelige artikler og professionelle præsentationer på et fremmedsprog og brug af et fremmedsprog* er to af de generelle kompetencer, som færrest gange er afkrydset som 'essentielle' eller 'ønskelige'. Det kan skyldes, at hovedparten af den videnskabelige litteratur er skrevet på engelsk, og ligeledes at respondenter i engelsktalende lande (eller lande, hvor engelskniveauet er højt) oplever det som mindre væsentligt at specificere, at en nyuddannet logopæd skal være i stand til at forstå eller udtrykke sig på et fremmedsprog.

Tabel 7.7 De ti generelle kompetencer som færrest gange er vurderet 'essentielle' på tværs af respondenter

Generelle kompetencer, der færrest gange er vurderet 'essentielle'	
1.	Kan skrive professionelle dokumenter, videnskabelige artikler og foretage professionelle præsentationer på et fremmedsprog.
2.	Design og implementere et forskningsprojekt til at svare effektivt på bestemte forskningsspørgsmål.
3.	Vejlede andre (på en passende og påkrævet måde).
4.	Kan håndtere processer, hvor forskellige parter skal nå til enighed.
5.	Oplære nyansatte og andre faggrupper i tværfaglige teams.
6.	Anvende e-læringsplatforme og tilpasse sig nye uddannelses-teknologier.
7.	Læse og forstå professionelle dokumenter, videnskabelige artikler og professionelle præsentationer på et fremmedsprog.
8.	Tage del i nye foretagender eller følge en besværlig fremgangsmåde, hvis det er påkrævet.
9.	Tilbyde nødvendig uddannelse og træning til medlemmer af andre fagprofessioner eller pårørende, som er involveret i klientens udrednings- og interventionsforløb.
10.	Evaluere metoder, resultater og rapporterede forskningsprojekter for at vurdere deres værdi (niveau).

7.4 Opsamling og diskussion af resultater

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen viser med al tydelighed, at fagspecifikke kompetencer, der relaterer sig til vurdering, udredning, behandling, forebyggelse og rådgivning af kommunikations-, sprog- og talevanskeligheder samt dysfagi er afgørende og bør indgå i logopædiuddannelsen. Akademiske medarbejdere, nyuddannede logopæder og arbejdsgivere fremviste høj grad af enighed med hensyn til kompetencerne *kan vurdere, udrede og intervenere i forbindelse med sprog- og talevanskeligheder*, og de anser dem for 'essentielle' i forhold til at begynde at praktisere som nyuddannet logopæd. Mens der var generel enighed mht. de fagspecifikke kompetencer, fremkom der variation på tværs af respondentgruppernes prioriteter i selektionen af de 60 fagspecifikke kompetencer. Eksempelvis lagde akademiske medarbejdere stor vægt på kompetencer, som *kan producere mundtlige og skriftlige redegørelser af undersøgelsesresultater, herunder analyse og fortolkning af undersøgelsesinformation*, mens nyuddannede logopæder og arbejdsgivere foretrak kompetencer som *forstår de professionelle roller og grænser for en logopæd*.

Hvad angår de generelle kompetencer, vurderes de inter- og intrapersonlige kompetencer gennemgående 'essentielle' for den logopædiske uddannelse og bør derfor omhyggeligt udvikles gennem hele uddannelsesforløbet. Instrumentale kompetencer betragtes enten som 'essentielle' eller 'ønskelige', mens institutionelle og akademisk systematiske kompetencer, relateret til ledelse og forskning (projektledelse), i bedste fald betragtes som 'ønskelige', men ikke 'essentielle' for den nyuddannede logopæd. De generelle kompetencer, som oftest vurderes 'essentielle' for en nyuddannet logopæd på tværs af nyuddannede logopæder, arbejdsgivere og akademiske medarbejdere, er *udviser ærlig, oprigtig og pålidelig adfærd*. De akademiske medarbejdere foretrak evnen til at *give feedback på en præcis, forståelig og fintfølende måde*, der til sammenligning blev placeret som nummer to ved arbejdsgivere og som nummer fire ved de nyuddannede logopæder. Ligeledes var den generelle kompetence *empati med klienter og kollegaer* vurderet 'essentiell' hos nyuddannede logopæder og arbejdsgivere (tredjeplads), men en anelse lavere (fjerdeplads) hos akademiske medarbejdere.

Der fremkommer flere vurderingsvariationer på tværs af de tre respondentgrupper. Arbejdsgiverne og de nyuddannede logopæder vurderede oftere end de akademiske medarbejdere kompetencen *at tage ansvar for at udvikle egne kompetencer og færdigheder hele sit professionelle liv* som essentiel end nyuddannede logopæder. De akademiske medarbejdere foretrak derimod oftere end arbejdsgiverne og de nyuddannede logopæder kompetencen *at bruge relevante, effektive færdigheder og materialer i skriftlig, mundtlig og visuel kommunikation og instruktion*. Denne variation afspejler forskelligartede opfattelser inden for de adspurgte respondentgrupper med hensyn til den relative vigtighed af, hvornår i en logopæds livslange udvikling disse essentielle generelle kompetencer bør tilegnes og udvikles.

Gruffeforskellene kan også forklares ud fra forskellige opfattelser til den relative vigtighed af metodiske og forskningsrelaterede kompetencer. Det generelle billede er, at nyuddannede logopæder skal fremvise et vist kompetenceniveau på dette område, men niveauet varierer betydeligt på tværs af deltagerlandene. Resultaterne reflekterer også forskelle i adgangs-niveau- og krav, herunder programtyper, som er til rådighed i de pågældende lande. På baggrund af Institutspørgeskemaundersøgelsen (Red. foretaget af den nationale ledende partner i Danmark, Pia Thomsen) var det tydeligt, at det relative omfang af tid, fordybelse og forskningsmetoder (fx kendskab til metoder) på tværs af programmer varierer betydeligt. Som forventeligt vægtede de akademiske medarbejdere akademiske kompetencer (understøttende kompetencer) højt, hvorimod arbejdsgivere i højere grad ser ud til at foretrække de (specifikke) praktiske færdigheder, som fremvises af nyuddannede logopæder.

7.5 Konklusioner

7.5.1 Teori og praksis

Logopædiuddannelsen kræver, at den nyuddannede opnår kompetencer og er i stand til at udvise færdigheder, som udgøres af et komplekst sammenspil af teori og praksis, herunder at den nyuddannede besidder en række social-interaktionelle kompetencer. Samlet set anses dette som grundlaget for at kunne tilbyde og udføre effektiv evidensbaseret praksis. Den logopædiske profession og den logopædiske forskning har brug for et logopædisk uddannelsesprogram, som sætter de studerende i stand til at tilegne sig en række fagspecifikke og generelle kompetencer, som gør dem i stand til at praktisere sikkert og effektivt i deres profession efter endt uddannelsesforløb. Et af de mest iøjnefaldende (og betryggende) overordnede resultater i sammenligningen af specifikke og generelle kompetencer, som fordres for at praktisere og uddanne logopæder, er graden af enighed blandt akademiske medarbejdere, nyuddannede logopæder og arbejdsgivere. Fagspecifikke kompetencer er alle relateret til effektiv vurdering, udredning, intervention, forebyggelse og rådgivning af klienter og deres pårørende i relation til kommunikations-, sprog- og talevanskeligheder samt dysfagi. De generelle kompetencer, som er særligt centrale for nyuddannede logopæder, er knyttet til inter- og intrapersonlige kompetencer. Psykologiske og humanistiske værdier, som empati og forståelse, er 'essentielle' for at være effektiv i den indsatsforankrede relation mellem klienter og i relationer mellem kollegaer, når der indsamles klientinformationer, og når den nødvendige klient- og evidensbaserede kliniske evaluering skal foretages.

7.5.2 Læring i forbindelse med klinisk praktik

Superviseret og vejledende klinisk praktik er afgørende for at skabe de omgivelser, hvori den logopædstuderende kan lære, praktisere og udvikle de nødvendige kompetencer for at blive en kvalificeret professionel. Kvaliteten og tilrettelæggelsen af praktikken skal være nøje

planlagt, så den muliggør, at den logopædstuderende kan opbygge den nødvendige ekspertise, der inkluderer refleksion og forståelse af kompleksiteten af gode kliniske beslutningsprocesser baseret på indsamling og udarbejdelse af evidens i hver eneste klientsituation. Vi har i undersøgelsen belyst den måde, hvorpå logopædiske uddannelsesprogrammer er tilrettelagt på tværs af Europa og internationalt (se kap. 6). Her er det tydeligt, at normen er en studieordning, der inkorporerer klinisk læring i kontekstsituationer, der afspejler forskelligartede livssituationer. Mens mængden af 'skolepraktik' og arbejdsbaseret læring varierer en del, er der generel enighed om, at det er en væsentlig uddannelsesfaktor, som omhyggeligt skal vægtes i den logopædiske læringsproces.

7.5.3 Fikspunkter for logopædisk uddannelse: Europæiske standarder for at praktisere logopædi

De *kernekompetencer*, der vurderes 'essentielle' kompetencer for en nyuddannet logopæd på tværs af de tre respondentgrupper, fremgår af bilag 1. Dette dokument anses som fælles vedtagne standarder for EU, som alle logopæder bør leve op til for at praktisere deres profession. Kernekompetencerne fungerer samtidig som fokuspunkter for den logopædiske grunduddannelse og bør indgå centralt i alle europæiske logopæduddannelsesprogrammer.

7.5.4 Egnethed til praksis, egnethed til formålet og egnethed til fremtiden

Når den studerende har demonstreret de krævede kompetencer og har bestået sit uddannelsesforløb, opnår han/hun en ny status: at være klar til selvstændig praksis. Alligevel er livslang læring og professionel udvikling stadig afgørende for yderligere tilegnelse, udvikling og vedligeholdelse af færdigheder og kompetencer, herunder forholdet mellem teoretiske og kliniske beslutninger. Efter- og videreuddannelse må ske igennem hele karrieren, og i de første år efter uddannelsesophør vil logopæden drage fordel af det støttende arbejdsmiljø med en mentorfunktion for at sikre, at kvalificeringen finder sted. Som nævnt er den logopædiske profession i stadig forandring og et dynamisk erhverv, som kræver kontinuerlige tilpasninger til samfundets foranderlige behov, herunder et stærkt fokus på inkorporering af nye videnskabelige og teknologiske fremskridt. Derfor er den livslange professionelle læring og udvikling essentiel for den kvalificerede professionelle logopæd, således at han/hun imødekommer professionsformålet og er kvalificeret til praksis. Det betyder, at de generelle og fagspecifikke kompetencer, som forlanges umiddelbart efter endt uddannelsesforløb (i starten af karrieren), ikke skal betragtes som statiske, de skal derimod opkvalificeres, evalueres og regelmæssigt opdateres gennem uddannelsesforløb og processer af høj standard for at reflektere udviklingen i uddannelsesprogrammer og i professionen.